

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

Nyuppställning av Vadstena klosterkyrkas inventarier
Berthelson, Bertil
Fornvännen 51-53
http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1928_051
Ingår i: samla.raa.se

Nyuppställning av Vadstena klosterkyrkas inventarier.

Våren 1926 igångsattes det länge planerade arbetet med införande av värmeledning i Vadstena klosterkyrka. Visserligen kunde starka betänkligheter ur flera synpunkter hysas mot lämpligheten av en dylik åtgärd, men församlingens berättigade krav på att kunna begagna kyrkan för gudstjänst även under vintermånaderna ansågos ej böra tillbakavisas.

Vid beredandet av plats för värmeledningsrören och elementen i kyrkans inre nödvändiggjordes vissa omflyttningar av de lösa inventarierna, vilka 1918 under dåvarande docenten ANDREAS LINDBLOMS ledning uppordnats på ett i huvudsak synnerligen lyckligt sätt, vilket dock i viss mån var att betrakta som ett provisorium. Särskilt gällde detta vävpostamenten, vilka från början voro modeller, avsedda att utbytas mot andra i trä eller sten. Då därför en omplacering nu blev oundviklig, beslöt man att taga steget fullt ut och med stöd av vunna erfarenheter mera definitivt ordna den rika skatten av träskulptur och övriga inventarier. I den mån de utförda arbetena betingats av värmeledningen ha de bekostats av församlingen, varemot övriga, av historiska och estetiska skäl föranledda åtgärder kunnat vidtagas tack vare ett synnerligen värdefullt bistånd från H. K. H. prins EUGEN och greve ERIC VON ROSEN. Nyuppordningen i sin helhet har letts av professor LINDBLOM.

De nämnda postamenten hava utbyts mot konsoler eller postament av ek, utförda i Vadstena enligt ritningar av Arkitekten Erik Fant. Sedermera hava dessa snickerier på ett mycket förtjänstfullt sätt lätt bemålats i temperafärg av dekorationsmålaren Mauritz Ekholm.

Vid 1918 års uppordning betonades en del av inventariebeståndets museala karaktär genom sammanförandet till en koncentrerad grupp i kyrkans nordöstra del, där ett parti av golvet utmed nordväggen med en järnkedja särskilt avgränsats. Denna princip har övergivits vid den sista omplaceringen. Föremålen ha nu mera jämnt fördelats i hela kyrkan, som härigenom fått ett betydande tillskott av dekorativt värde. Bland särskilt lyckliga detaljer må nämnas här avbildade parti av nordväggen, där den gamla nischen, som fordom öppnat sig åt en utbyggnad omedelbart intill kyrkan, tagits till centralpunkt för en harmonisk och vacker gruppering, i huvudsak genomförd redan 1918, men nu något modifierad. Den främsta olikheten har sin grund däri, att de utmed golvet under döljande bänkar framdragna värmeledningsrören nödvändiggjorde en uppflyttning på konsoler av vissa smärre skulpturer, vilka tidigare stått på sammanhängande, bänkliknande postament å ömse sidor om Rosenkransskåpet. Altarbordet under detta skåp är för övrigt också nytt. Beträffande denna grupp må slutligen nämnas, att i dörrnischen längst upp å väggen ställts en Madonna-skulptur. Denna nisch är en rest av förbindelsen från nunneklostret till kyrkan.

Bland övriga nyplaceringar bör särskilt påpekas framflyttandet av Drottning Filippas S. Anna-bild till den nordvästligaste pelaren, där den alltså fått sin plats i närheten av det gamla Drottningakoret med Filippas grav, samt återupphängandet av de yttre flygeldörrarna till Birgitta-altarskåpet på deras

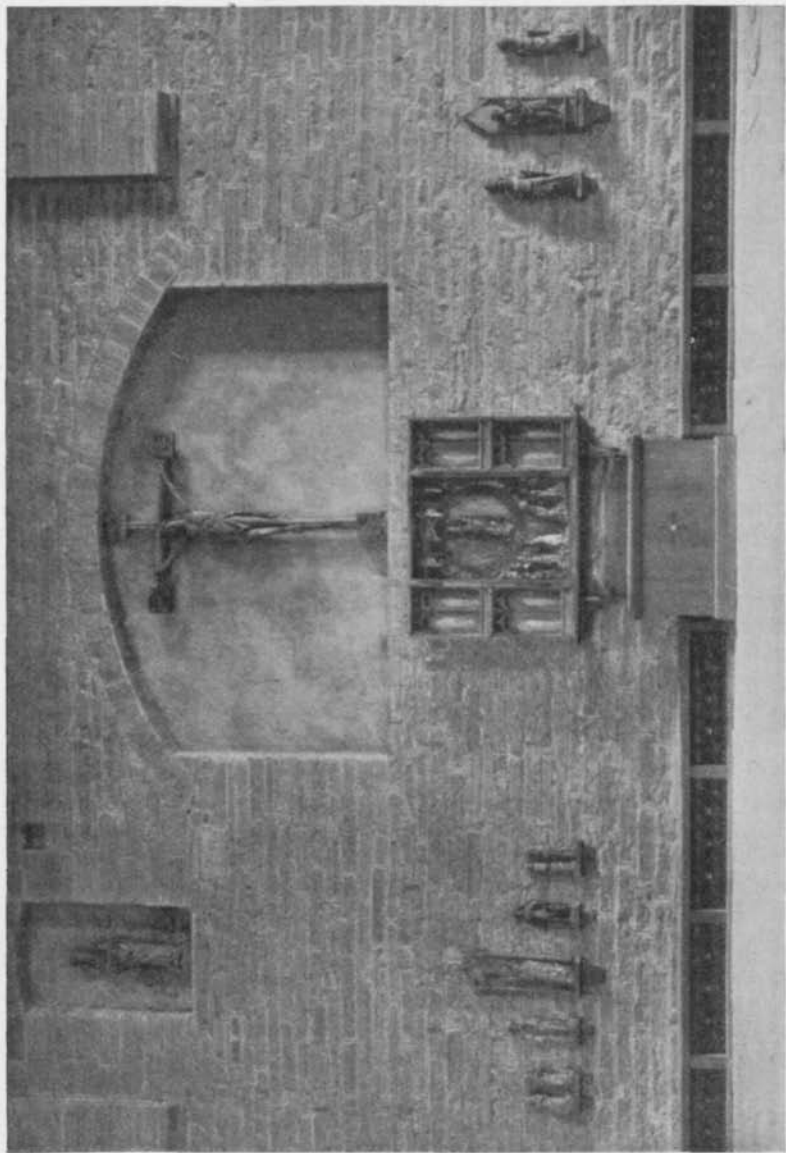

Fig. 33. Parti av nordväggen i Vadstena klosterkyrka.

Förf. foto.

egentliga plats, varigenom den kulturhistoriskt riktigaste synpunkten fått göra sig gällande.

Vid klosterkyrkans restaurering på 1890-talet insattes nya bänkar i tidens stil, bl. a. försedda med höga gavlar, vilka förlånade interiören en orolig och bizarr karaktär. Dessa gavlar ha nu avsågats, varigenom en betydligt lugnare och enhetligare rumsverkan ernåtts. Den från samma tid härrörande predikstolens baldakin har också till förmån för helhetsintrycket avlägsnats.

Alla de skilda arbeten, vilka här endast kunnat antydast, ha samverkat till att ytterligare försköna ett vårt lands vackraste kyrkorum.

Bertil Berthelson.

Meddelanden från Skåne.

I. Stenåldersgrav i V. Klagstorps socken.

En synnerligen intressant markgrav från yngre stenåldern har förf. undersökt i ett grustag å nr 16 i V. Klagstorps socken, Oxie härad. Under ett plant, nästan cirkelrunt röse av ganska stora kullerstenar låg ett tämligen väl bevarat

Fig. 34. Röse i enmansgrav från stenåldern från V. Klagstorp sn, Skåne.

skelett. Rösets diameter var c:a 1,8 m. (fig. 34), sett från söder. — Skelettet låg med huvudet åt ung. öster (någon dragning åt söder) och ansiktet vänt åt norr (fig 35). Orienteringen är så till vida märklig, att detta är den hitintills enda kända graven tillhörande båtyxkulturen i Skåne, där huvudet legat åt öster, eljest åt norr, samt ansiktet åt norr, eljest åt öster. — Invid huvudet lågo resterna av en illa skadad lerurna, med ornament i snörteknik (fig. 36). In-